

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
Педагогічний інститут

ІННА ЧЕРВІНСЬКА

СПЕЦКУРС

«ТЕХНОЛОГІЇ

ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОСТОРУ

ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ
ШКОЛИ І СТУПЕНЯ»

для студентів спеціальності
7.01010201 Початкова освіта

Івано-Франківськ

УДК 378.147
ББК 74.2.0 2

Червінська І.Б. «Технології організації виховного простору ЗОШ І ст.». Спецкурс: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.01010201 початкова освіта./ І.Б. Червінська. – Івано-Франківськ : ПНУ, 2015. – 48 с.

Рекомендовано до друку рішенням науково-методичної ради Педагогічного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 1 від 02. 09. 2015 р.)

Рецензенти:

Будник О.Б., доктор педагогічних наук, ст. науковий співробітник, зав. кафедри теорії та методики початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (м. Івано-Франківськ).

Руснак І.С., доктор педагогічних наук, професор, Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (м. Хмельницький).

Навчально-методичний посібник зі спецкурсу «Технології організації виховного простору загальноосвітньої школи І ст.» спрямований на допомогу студентам у вивченні цього нормативного курсу. У посібнику подано тематику лекційних, семінарських та практичних занять, творчі завдання та вправи, рекомендовано проблематику рефератів, проектів, структур і моделей, схеми для аналізу, приклади ситуацій для педагогічного пошуку.

Видання містить інформаційно-методичні матеріали, якими зможуть скористатися педагоги-практики, класні керівники, вихователі, студенти, а також усі, хто причетний до справи виховання підростаючого покоління.

© Червінська І.Б., 2015
© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проведення лекційних і практичних занять із спецкурсу «Технології організації виховного простору ЗОШ І ст.»

Вивчення спецкурсу передбачає різні види діяльності студента:

- **аудиторну роботу** (лекції, семінарські, практичні та лабораторні заняття);
- **індивідуальну роботу** (написання рефератів, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань), навчальний проект;
- **самостійну роботу** (самостійне опрацювання відповідної фахової літератури, виконання пошукових завдань)
- **написання контрольної роботи** (письмові відповіді на питання, виконання завдань творчого характеру, виконання тестів, розв'язання педагогічних ситуацій).

Ефективність вивчення курсу «Технології організації виховного простору в ЗОШ І ст.» в багатьох аспектах залежить від забезпечення ефективного зворотного зв'язку. Для перевірки ефективності викладання дисципліни проводиться контроль знань, умінь та навичок студентів, що передбачає як зовнішній контроль знань (з боку викладача), та і внутрішній - в процесі самоперевірки та самоконтролю.

Завдання контрольної роботи спрямовані на перевірку правильності розуміння основних наукових положень курсу, забезпечення міцності засвоєння знань, набуття практичних навиків.

На практичних (семінарських) заняттях студенти повинні закріпити знання, набуті у ході лекційних занять. Практичні заняття покликані сформувати у студентів відповідні професійні уміння та навички, виробити вміння застосовувати їх у своїй майбутній практичній діяльності, вони призначені для більш глибокого вивчення певних аспектів лекційного матеріалу та закріплення їх на практиці.

Практичні заняття потребують від студентів ретельної підготовки. Студенти повинні систематично готуватися до практичних занять, вибирати оптимальні шляхи самопідготовки, раціонально планувати та організовувати навчальний час.

Одним з найважливіших методів підготовки до практичних занять є робота студента з навчальною книгою. Готуючись та опрацьовуючи рекомендовану літературу студент повинен навчитися працювати з її науковим інструментарієм, усвідомлювати та глибоко засвоїти зміст прочитаного, законспектувати найістотніше, міцно запам'ятати прочитаний матеріал. Підготовка до практичних занять в основному ґрунтується на пошуково-аналітичній діяльності студента. Важливе значення має його самостійна робота. Самостійна підготовка студентів до аудиторних практичних та лабораторних занять є трьохрівневою: репродуктивна, частково-пошукова, творча.

Репродуктивний рівень – націлений на розширення понятійного апарату студентів з методики виховної роботи, поповнення їх

термінологічного словника, а також містить перелік контрольних запитань, спрямованих на відтворення базових знань з теми.

Частково-пошуковий рівень – містить завдання для самостійного пошуку проблемного та дослідницького характеру; аналіз міркувань видатних педагогів сприяє розвитку аналітико-оцінного мислення.

Творчий рівень – розгляд питань для роздумів вільного, творчого характеру сприяє розвитку творчих здібностей майбутніх педагогів; написання рефератів, повідомлень сприяє глибшому розумінню та розкриттю теми заняття.

Метою проведення лекційних і практичних занять є:

- поглибити знання про розвиток, формування та виховання особистості; формувати навички науково-дослідної роботи та вміння працювати з літературними джерелами, аналізувати отриманий матеріал.
- ознайомити студентів з проблемою формування виховного простору ЗОШ І ст., розвивати методичні навички та вміння щодо організації виховної роботи, закріпити знання про напрями виховання та їхню роль у гармонійному формуванні особистості.
- ознайомити студентів з організаційними аспектами роботи школи та плануванням навчально-виховного процесу, надати поняття про план виховної роботи та його структурні елементи, розвивати вміння планувати свою діяльність.
- ознайомити студентів з методикою проведення та організації виховних заходів, навчити здійснювати конструктивний аналіз різних форм виховної роботи.
- ознайомити студентів з особливостями моделювання виховного простору загальноосвітньої школи, розкрити умови ефективної діяльності різних моделей виховного простору, описати роль батьків та громадськості у створенні виховного простору школи.

У результаті проведення лекційних і практичних занять студент повинен **уміти:**

- самостійно працювати з педагогічною, довідковою, енциклопедичною літературою;
- застосовувати методи виховної роботи в практичній діяльності;
- адекватно добирати технології, форми і методи організації виховного простору ЗОШ;
- визначати позитивні зміни в підвищенні рівня вихованості й надавати допомогу вихованцям у складанні програми самовиховання;
- конструювати й аналізувати різні форми виховних заходів;
- здійснювати самоаналіз і самооцінку головних показників власної професійної придатності до педагогічної діяльності;
- бути готовим до запровадження педагогічних інновацій;
- самостійно вирішувати типові та нестандартні виховні проблеми, завдання педагогічного характеру.

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

ЛЕКЦІЯ №1

Тема 1. Виховний простір як відкрита виховна система

1. Структура та зміст виховного простору освітньої установи.
2. Передумови створення виховного простору початкової школи.
3. Принципи організації виховного простору ЗОШ І ст.
4. Компоненти виховного простору.
5. Функції виховного простору початкової школи.

Основні педагогічні поняття: виховний простір, принципи, освітня установа, виховуюче навчання, відкритий виховний простір.

ЛЕКЦІЯ №2

Тема 2. Виховний простір особистісного розвитку молодшого школяра

1. Виховний простір школи як складова формування особистості школяра.
2. Виховний простір розвитку особистості молодшого школяра.
3. Середовищний підхід до розвитку та формування особистості молодшого школяра.
4. Формування простору особистісного розвитку учнів гірських шкіл Карпатського регіону.
5. Потенційні можливості виховного простору для розвитку та формування особистості дитини.

Основні педагогічні поняття: формування, особистість, середовищний підхід, гірська школа, особистісний розвиток.

ЛЕКЦІЯ №3

Тема 3. Виховна система загальноосвітньої школи

1. Виховна система початкової школи як педагогічне явище.
2. Характеристика основних компонентів виховної системи школи.
3. Закономірності та етапи розвитку виховної системи навчального закладу.
4. Функції виховної системи загальноосвітньої школи .

Основні педагогічні поняття: виховна система, ціннісно-орієнтовані виховні системи, концепції, етапи виховної системи, індивідуально-груповий, комунікативний, ціннісно-орієнтаційний, діагностико-результативний.

ЛЕКЦІЯ № 4

Тема 4. Моделювання виховного простору загальноосвітньої школи І ст.

1. Психолого-педагогічні особливості моделювання виховного простору загальноосвітньої школи І ст.
2. Етапи моделювання виховного простору:
3. Умови ефективного функціонування різних моделей виховного простору.

4. Роль педагогів та громадськості у створенні виховного простору школи.

Основні педагогічні поняття: модель, процес моделювання, виховний простір.

ЛЕКЦІЯ №5

Тема 5. Теоретичні засади створення інноваційного освітнього простору навчального закладу

1. Освітній простір навчального закладу як педагогічна категорія.
2. Стратегії розвитку освітнього простору навчального закладу.
3. Модель розвитку загальноосвітньої школи як стратегія інноваційного управління навчальним закладом.
4. Технології розробки моделі розвитку навчального закладу.
5. Концептуальна модель розвитку закладу освіти

Основні педагогічні поняття: освітній простір, навчальний заклад, інновації, управління, технології, стратегія.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема 1. Виховання як фактор цілісного формування особистості молодшого школяра

Форма – семінарське заняття

Мета: поглибити знання про розвиток, формування та виховання особистості; формувати навички науково-дослідної роботи та вміння працювати з літературними джерелами, аналізувати й узагальнювати отриманий матеріал.

План

1. Особистість у системі виховання.
2. Принцип цілісного підходу у вихованні творчої особистості.
3. Фактори самореалізації особистості.
4. Урахування вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів під час організації виховної роботи.

Частково-пошуковий рівень

1. Літопис цікавих думок

“Людина є тільки те, що вона сама із себе робить” (Ж.-П.Сартр).

2. Завдання

1. Наведіть різні варіанти критеріїв оцінки вихованості учнів.
2. Спроектуйте короткий зміст бесіди з учнем з метою вивчення рівня розвитку його моральних якостей.
3. Наведіть орієнтовну модель вивчення спеціальних здібностей учнів молодших класів.

3. Завдання для самостійного пошуку

1. На підставі вивчення й аналізу висловлювань видатних педагогів про всебічний розвиток особистості прослідкуйте, як ставилася ця проблема в історії педагогіки та школи.
2. На основі вивчення досвіду класовода покажіть, як використовуються засоби масової інформації у виховній роботі.
3. Спроектуйте зміст бесіди з учнем з метою вивчення його ставлення до навчальної, трудової, громадської діяльності.

Репродуктивний рівень

1. Контрольні питання

1. Обґрунтуйте поняття «*особистість*».
2. Обґрунтуйте основні положення цілісного підходу у вихованні творчої особистості.
3. Які фактори впливають на розвиток особистості?
4. Розкрийте основні фактори самореалізації особистості.

Творчий рівень

1. Питання для роздумів

1. У чому полягає зв'язок між вихованням і самовихованням у процесі формування й розвитку особистості?
2. Опишіть модель «Диференційованої школи».

2. Теми рефератів

1. Особистісно зорієнтоване виховання.
2. Розвиток творчої особистості молодшого школяра.
3. Роль виховання у формуванні особистості молодшого школяра.

Педагогічна ситуація № 1.

Тест «Чи комунікабельні ви?»

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості : У 2 кн. — Кн. I: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Наук. видання. — К. : Либідь, 2003. — 280 с.
2. Єрмаков, І. Г. Виховання життєдіяльності: моделі виховних систем / І. Г. Єрмаков. — Х. : Видав. група «Основа», 2006. — 224 с.
3. Леонова О.А. Образовательное пространство и образовательная среда: опыт сопоставления / О.А. Леонова // методологические проблемы педагогіки. — 2008. - С.9-14
4. Сериков В.В. Общая педагогіка : изб. лекции/ В.В. Сериков. — Волгоград, 2004 — 278 с.
5. Матвієнко О.В. Виховання молодших школярів :теорія і технологія / О.В. Матвієнко / К. : ВД СтилоС, 2006. — 543 с.
6. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології: [навчально-методичний посібник для керівників шкіл, вчителів, класних керівників, вихователів, слухачів ІПО] / Г.І.Сорока — Харків: Веста: Вид. «Ранок», 2002. — 128 с
7. Струманський В. Структурний зміст виховного сердовища української етнопедагогіки // Рідна школа. — 2000. — №4. — С. 13 — 15.

8. Червінська І.Б. Методика виховної роботи: теорія і практика. Навчально-методичний комплекс. – Ч.І. Опорні конспекти лекцій. – Івано-Франківськ, Симфонія форте, 2013. – Івано-Франківськ, 2008. – 332 с

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема 2. Виховна система навчального закладу

Форма – семінарське заняття

Мета: розкрити сутність теоретичних основ, масштаб та роль виховної системи навчального закладу у процесі управління розвитком особистості дитини; ознайомитись з механізмами створення виховної системи та засобами управління її розвитком.

План

1. Поняття "виховна система школи", її ознаки.
2. Структура виховної системи ЗОШ.
3. Шляхи створення й етапи становлення виховної системи школи.
4. Сутність і специфіка управління розвитком виховної системи школи.
5. Способи і засоби управління розвитком виховної системи.

Частково-пошуковий рівень

Завдання 1

1. Опишіть структуру виховної системи школи на основі аналізу представленої нижче схеми
2. Чи всі компоненти виховної системи відображені на схемі?
3. Якщо ви помітили відсутність будь-яких компонентів, назвіть їх. У цьому випадку видозмініть схему у відповідності з вашими доповненнями.

Завдання 2.

Знайдіть помилки у наступних твердженнях та виправіть їх:

1. Виховна система – це система виховної роботи в школі.
2. Дидактичний процес здійснюється у школі уособлено від її виховної системи.
3. Виховна система створюється за розпорядженням адміністрації або батьківського комітету школи.
4. Цілісність виховної системи визначається якістю управління нею.
5. Виховна система школи відчуває позитивний і негативний вплив навколишнього середовища, але сама ніяк не може впливати на нього.

Розкрийте зміст понять: виховна система, модель виховної системи, дидактична система, система виховної роботи, система управління, гуманістична виховна система, ситуація успіху, ситуація вільного вибору.

Репродуктивний рівень

1. Контрольні питання

1. На яких стадіях становлення та розвитку виховної системи найбільш активні люди? Чому?
2. Які приклади хаосу й приклади впорядкованості у виховній системі ви можете навести?
3. Як співвідносяться протиріччя між хаосом й впорядкованістю та протиріччя між традиціями й новаціями у виховній системі?

Творчий рівень

1. Питання для роздумів

1. Складіть програму оцінки рівня сформованості виховної системи вашого навчального закладу.
2. Опишіть модель «Селекційної школи».

Тест «Ваш стиль поведінки у конфліктній ситуації»

Література:

1. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології: [навчально-методичний посібник для керівників шкіл, вчителів, класних керівників, вихователів, слухачів ІПО] / Г.І. Сорока. – Харків, 2002. – 128 с
2. Красовицький М. Ю. Виховна робота в школі: досвід і проблеми / М.Ю. Красовицький - К.: Рад. школа. 1992. - 128 с.
3. Червінська І.Б. Методика виховної роботи: Навчально-методичний комплекс. – Ч.ІІ. – Івано-Франківськ, 2008. – 58 с.
4. Червінська І.Б. Методика виховної роботи: теорія і практика. Навчально-методичний комплекс. – Ч.І. Опорні конспекти лекцій. – Івано-Франківськ, Симфонія форте, 2013. – Івано-Франківськ, 2008. – 332 с.
5. Червінська І.Б., Довбенко С.Ю. Теоретико-методологічні засади виховної роботи в початковій школі. – Івано-Франківськ, Вид-во Прикарпатського нац. у-ту., 2013.–566 с.
6. Ярощук Л. Г. Методика виховної роботи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Лілія Григорівна Ярощук. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. – 320 с.
7. Ягупов В.В. Педагогіка: [навчальний посібник] / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. - 560 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема 3. Управління виховною системою навчального закладу

Форма – семінарське заняття

Мета: розкрити сутність виховної системи навчального закладу як об'єкта управлінської діяльності, описати структуру виховної системи та її ознаки, охарактеризувати процес управління створення та становлення виховної системи.

План

1. Виховна система ЗОШ як об'єкт управління.
2. Поняття «виховна система», її ознаки.
3. Структура виховної системи загальноосвітньої школи.
4. Управління створенням та становленням виховної системи.

Частково-пошуковий рівень

Завдання 1

1. Розкрийте революційні та еволюційні шляхи розвитку виховної системи.
2. Способи та засоби управління розвитком виховних систем.
3. Педагогічні концепції дитячих колективів.

4. Характеристика емоційних ситуацій у житті колективу.
5. Форми організації процесу виховання

2. Літопис цікавих думок

“Виховання – справа важка, і поліпшення його умов – один із священних обов’язків кожної людини, адже немає нічого важливішого, як освічення самого себе і своїх близьких” (Сократ).

Репродуктивний рівень

1. Контрольні питання

1. Що розумієте під структурою виховного простору?
2. Виховний простір навчального закладу - це ...
3. Назвіть передумови створення виховного простору початкової школи.
4. Виховна система школи повинна бути ...
5. Роль традицій у формування виховної системи ЗОШ.

Творчий рівень

1. Питання для роздумів

1. Розкрийте сутність і завдання виховання в системі всебічного гармонійного розвитку особистості.
2. Шляхи та етапи становлення виховних систем
3. Опишіть модель «Школи, яка навчає».

Тест «Хто ви: батько, дорослий чи малюк?»

Тест «Ваш тип характеру».

Література

- 1 Бех І. Д. Виховання особистості : У 2 кн. — Кн. І: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Наук. видання. — К. : Либідь, 2003. — 280 с.
- 2 Єрмаков, І. Г. Виховання життєдіяльності: моделі виховних систем / І. Г. Єрмаков. — Х. : Видав. група «Основа», 2006. — 224 с.
- 3 Леонова О.А. Образовательное пространство и образовательная среда: опыт сопоставления / О.А. Леонова // Метод. проблемы педагогики. — 2008. - С.9-14
- 4 Сериков В.В. Общая педагогика : изб. лекции/ В.В. Сериков. — Волгоград, 2004 — 278 с.
- 5 Матвієнко О.В. Виховання молодших школярів :теорія і технологія / О.В. Матвієнко / К. : ВД Стилос, 2006. — 543 с.
- 6 Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології: [навчально-методичний посібник для керівників шкіл, вчителів, класних керівників, вихователів, слухачів ІПО] / Г.І.Сорока — Харків: Веста: Вид. «Ранок», 2002. — 128 с
- 7 Струманський В. Структурний зміст виховного сердовища української етнопедагогіки // Рідна школа. — 2000. — №4. — С. 13 — 15.
- 8 Червінська І.Б. Методика виховної роботи: теорія і практика. Навчально-методичний комплекс. — Ч.І. Опорні конспекти лекцій. — Івано-Франківськ, Симфонія форте, 2013. — Івано-Франківськ, 2008. — 332 с

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема 4. Моделювання виховного простору загальноосвітньої школи

Форма – семінар-практикум

Мета: розкрити методологічні засади розвитку виховного простору ЗОШ І ст., описати педагогічні умови формування виховного простору школи, окреслити основні вимоги до створення виховного простору загальноосвітньої школи, ознайомити з процесом моделювання виховного простору шкіл.

План

1. Методологічні засади розвитку виховного простору ЗОШ І ст.
2. Педагогічні умови формування виховного простору школи.
3. Основні вимоги до створення виховного простору школи.
4. Сільська школа як центр виховного простору регіону.
5. Модель виховного простору ЗОШ І ст.

Частково-пошуковий рівень

Завдання 1

1. Опишіть педагогічні умови формування виховного простору початкової освіти.
2. Опишіть етапи розвитку освітньо-виховної системи школи.

Розкрийте зміст понять: виховний простір, принципи, освітня установа, виховуюче навчання, відкритий виховний простір.

Репродуктивний рівень

1. Контрольні питання

1. Розкрийте структурні компоненти виховного простору ЗОШ .
2. Назвіть принципи організації виховного простору.
3. Які функції реалізує виховний простір освітньої установи?
4. Охарактеризуйте компоненти виховного простору ЗОШ.

Творчий рівень

1. Питання для роздумів

1. Шляхи та етапи становлення виховних систем
2. Чи можна вважати сільську школу центром розвитку громади?
3. Опишіть характерні риси виховної системи
4. За допомогою яких критеріїв можна визначити характер освітньо-виховної системи школи?
5. Повідомлення на тему: «Соціальне замовлення на школу майбутнього»
6. Реферат на тему: «Виховне середовище як засіб управління розвитком особистості дитини».

Тест «Чи комунікабельні ви?»

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості : У 2 кн. — Кн. І: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Наук. видання. — К. : Либідь, 2003. – 280 с.
2. Єрмаков, І. Г. Виховання життєдіяльності: моделі виховних систем / І. Г. Єрмаков. – Х. : Видав. група «Основа», 2006. – 224 с.
3. Матвієнко О.В. Виховання молодших школярів :теорія і технологія / О.В. Матвієнко / К. : ВД Стилос, 2006. – 543 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема 5. Методика організації виховної справи (моделювання колективної творчої справи)

Форма – лабораторне заняття-практикум

Мета: навчити застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, ознайомити з методикою організації виховної справи та з критеріями оцінювання ефективності виховного процесу, спроектувати модель колективної творчої справи, розробити сценарій (модель) виховного заходу для учнів початкових класів.

План

1. Основні підходи до організації колективної творчої справи.
2. Методика організації колективної творчої справи.
3. Модель КТС.
4. Розробка плану виховного заходу.
5. Критерії оцінювання ефективності виховного процесу.

Частково-пошуковий рівень

1. Літопис цікавих думок

“Виховання – справа важка, і поліпшення його умов – один із священних обов’язків кожної людини, адже немає нічого важливішого, як освічення самого себе і своїх близьких” (Сократ).

Завдання

1. Ознайомитися з різними варіантами організації КТС.

Репродуктивний рівень

1. Контрольні питання

1. Розкрийте суть поняття «колективна творча справа».
2. Назвіть етапи планування КТС.

Творчий рівень

1. Питання для роздумів

1. Змоделювати виховний захід (за вибором).
2. Скласти картотеку виховних справ.
3. Розробіть «Методику виявлення моральних уявлень учнів 1-4 класів»

Анкета для учнів «Вибір»

Тест «Ваш паспорт темпераменту».

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості : У 2 кн. — Кн. I: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Наук. видання. — К. : Либідь, 2003. — 280 с.
2. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології: [навчально-методичний посібник для керівників шкіл, вчителів, класних керівників, вихователів, слухачів ІПО] / Г.І.Сорока – Харків: Веста: Вид. «Ранок», 2002. – 128 с
3. Струманський В. Структурний зміст виховного сердовища української етнопедагогіки // Рідна школа. – 2000. – №4. – С. 13 – 15.
4. Червінська І.Б. Методика виховної роботи: теорія і практика. Навчально-методичний комплекс. – Ч.І. Опорні конспекти лекцій. – Івано-Франківськ, Симфонія форте, 2013. – Івано-Франківськ, 2008. – 332 с.

**ЗАВДАННЯ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
ІЗ СПЕЦКУРСУ
«ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОСТОРУ ЗОШ І СТ.»**

Опрацювання навчального матеріалу з дисципліни «Технології організації виховного простору ЗОШ І ст.» передбачає проведення студентами самостійної роботи. З урахуванням розподілу матеріалу програми ця робота полягає в підготовці доповідей на семінарські заняття (з використанням нормативно-правової бази в галузі освіти, творів педагогів-класиків, матеріалів передового педагогічного досвіду вчителів, копій наукових статей з педагогічної періодики).

Виконання завдань для самостійної роботи, індивідуального навчально-дослідного завдання, а також поточна робота студента на семінарських і практичних заняттях, написання тестів оцінюються та враховуються як складові модульної системи навчання при підведенні загального навчального рейтингу з спецкурсу «Технології організації виховного простору ЗОШ І ст.» Самостійна робота студентів складається із трьох блоків: самостійної підготовки студентів до аудиторних занять (лекцій, практичних (семінарських), занять); самостійної роботи на практичних заняттях; самостійне опрацювання теми, розробка навчального проекту.

Самостійна робота студентів власне на практичних заняттях (аудиторна робота) спрямована на розвиток у майбутніх вчителів вмінь застосовувати мислительні дії аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії, порівняння, розрізнення, узагальнення тощо. Для цього, у процесі проведення занять, студентам пропонується завдання з аналітичним навантаженням, створення логічних схем, графіків, таблиць, розв'язання педагогічних задач, аналіз ситуацій тощо.

З метою міцності закріплення знань, одержаних на лекційних заняттях, студентам запропоновано теми для самостійного опрацювання. Основними формами контролю за результатом опрацьованого матеріалу можуть бути конспекти, опорні схеми, тези, реферати, розроблені моделі тощо.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – вид індивідуального завдання навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, що виконується на основі самостійного вивчення частини програмового матеріалу або його систематизації та узагальнення, для практичного застосування. ІНДЗ – є завершеною теоретичною або практичною роботою, може охоплювати одну, декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

ІНДЗ – виконується студентами самостійно й оцінюється як частка навчального курсу з урахуванням у загальній оцінці за курс.

ІНДЗ містить елемент пошукової, частково науково-дослідної роботи і виступає чинником залучення студента до науково-дослідної діяльності, яка може бути продовжена в результаті виконання курсової, дипломної, магістерської роботи, підготовку наукових доповідей, написання наукових статей тощо.

Зміст, структура, порядок подання та захисту ІНДЗ, критерії оцінювання доводяться до відома студентів до початку його виконання.

Ефективність вивчення спецкурсу «Технології організації виховного простору ЗОШ І ст.» в багатьох аспектах залежить від забезпечення ефективного зворотного зв'язку. Для перевірки ефективності викладання дисципліни проводиться контроль знань студентів, що передбачає як зовнішній контроль знань (з боку викладача), та і внутрішній в процесі самоперевірки і самоконтролю.

Завдання контрольної роботи (або тестові завдання) спрямовані на перевірку правильності розуміння основних наукових положень, забезпечення міцності засвоєння знань.

Оцінка виконання проекту здійснюється за критеріями:

1. Актуальність обраної теми - **2 бали**
 2. Самостійність, логіка побудови, завершеність теми - **3 балів.**
 3. Оригінальність розкриття теми, застосування творчих підходів, запропонованих рішень - **3 балів.**
 4. Аргументованість запропонованих рішень, висновків - **3 балів.**
 5. Культура оформлення, відповідність методичним вимогам - **3 балів.**
 6. Особиста презентація роботи - **5 балів**
 7. Об'єм і глибина знань з теми, загальна ерудиція, між предметні зв'язки - **3 балів.**
 8. Відповіді на запитання: повнота, аргументованість - **3 балів**
- Разом 25 балів**

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
Педагогічний інститут**

Спеціальність
Навчальний предмет

Початкова освіта
Спецкурс

ВАРІАНТ 1

1. Самостійне опрацювання теми (аналіз першоджерел)

Тема 1. Методика організації виховної справи (моделювання колективної творчої справи)

(2 б.)

2. Словник з теми. Дайте визначення понять:

молодший шкільний вік, вікова періодизація, спрямованість інтересів, психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку, акселерація, темперамент, специфіка виховання, характер.

(2 б.)

3. Тестові завдання. Вкажіть правильну відповідь:

Назвіть можливі види самостійної пошуково-етнографічної діяльності молодших учнів у позаурочній виховній роботі:

- А) пошук і запис народних пісень, присвячених історичним подіям певного періоду;
- Б) запис казок, прислів'їв та приказок, у яких звеличується людська праця;
- В) збір елементів народного вбрання певної етнографічної групи;
- Г) збір старовинних предметів господарського призначення (посуду, знарядь праці).

Яке з наведених тверджень є зайвим: "Головними аспектами педагогічної співпраці школи і сім'ї у вихованні дітей є:

- А) методична допомога вихователів, класоводів батькам учнів;
- Б) психолого-педагогічна діагностика рівня вихованості школярів;
- В) розробка спільної програми організації дозвілля школярів;
- Г) спільна участь батьків, учителів і дітей у навчально-виховній діяльності".

(2 б)

4. Практичні завдання. Завдання для самостійного пошуку

На підставі ознайомлення із різними варіантами організації КТС, змоделювати колективну творчу справу для учнів 1-4 класів. (за вибором на одну з тем «Традиції мого роду», «Славне минуле мого міста, села»).

(4 б.)

**ДВНЗ Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Педагогічний інститут**

Спеціальність
Навчальний предмет

Початкова освіта
Спецкурс

ВАРІАНТ 2

1. Самостійне опрацювання теми (аналіз першоджерел)

Тема 2. Українська національна система виховання (2 б.)

2. Словник з теми. Дайте визначення понять:

виховна система, ціннісно-орієнтовані виховні системи, концепції, етапи виховної системи, індивідуально-груповий, комунікативний, ціннісно-орієнтаційний, діагностико-результативний, виховне середовище, освітнє середовище, соціокультурне середовище. (2 б.)

3. Тестові завдання. Вкажіть правильну відповідь:

Система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвинутої особистості – це

- 1. Методика виховної роботи.
- Б. Теорія виховання.
- В. Методи виховання.
- Г. Принципи виховання.

Специфіка процесу виховання полягає у його

- А. Цілеспрямованості.
- Б. Довготривалості.
- В. Поступовості.
- Г. Безперервності.

(2 б.)

4. Практичні завдання. Завдання для самостійного пошуку

Змодельуйте план-конспект народознавчого заходу для школярів молодшого шкільного віку; план проведення виховного заняття з популяризації народних звичаїв та обрядів (“Різдву Христовому поклонімося”, “Щедрий вечір”, “Коза”, “Вербна неділя”, “Свято писанки”, “День Миколая”). **(4 б.)**

**ДВНЗ Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Педагогічний інститут**

Спеціальність

Початкова освіта

Навчальний предмет

Спецкурс

ВАРІАНТ 3

1. Самостійне опрацювання теми (аналіз першоджерел).

Тема 4. Технології організації виховної роботи в початковій школі. (2 б.)

2. Словник з теми. Дайте визначення понять:

моральні якості, організаційна діяльність, компоненти педагогічної праці, педагогічні здібності, талант вихователя, педагогічна спрямованість особистості.

(2 б.)

3. Тестові завдання. Вкажіть правильну відповідь

Спецкурс «Технології організації виховного простору в ЗОШ І ст..»:

- А. Забезпечення студентів систематизованими професійними знаннями, педагогічними вміннями, навичками.
- Б. Забезпечення методичною літературою для роботи в школі.
- В. Забезпечення матеріальною базою студентів.
- Г. Забезпечення вихованцями.

Педагогічна підтримка використовується з метою

- А. Допомоги учням.
- Б. Допомоги педагогам.
- В. Допомоги батькам.
- Г. Допомоги адміністрації ЗНЗ. **(2 б.)**

4. Практичні завдання. Завдання для самостійного пошуку

Спроектуйте модель бесіди з учнем з метою вивчення його ставлення до навчальної, трудової, громадської діяльності. **(4 б.)**

**ДВНЗ Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Педагогічний інститут**

Спеціальність
Навчальний предмет

Початкова освіта
Спецкурс

ВАРІАНТ 4

1. Самостійне опрацювання теми (аналіз першоджерел).

Тема 19. Методика діалогічної взаємодії вчителя та учнів у виховному просторі початкової школи. (2 б)

2. Словник з теми. Дайте визначення понять:

план виховної роботи, планування, структура плану, програма вивчення учнівського колективу, психолого-педагогічна характеристика учня, спостереження, вивчення учнів. (2 б.)

3. Тестові завдання. Вкажіть правильну відповідь

Система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості – це

- А. Методика виховної роботи.
- Б. Теорія виховання.
- В. Методи виховання.
- Г. Принципи виховання.

Специфіка процесу виховання полягає у його

- А. Цілеспрямованості.
- Б. Довготривалості.
- В. Поступовості.
- Г. Безперервності. **(2 б.)**

4. Практичні завдання. Завдання для самостійного пошуку

Складіть план-конспект виховного заняття з метою формування навичок культури поведінки молодших школярів (“Лицарський турнір”, “Школа хороших манер”). (4 б.)

**ДВНЗ Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Педагогічний інститут**

Спеціальність
Навчальний предмет

Початкова освіта
Спецкурс

ВАРІАНТ 5

1. Самостійне опрацювання теми (аналіз першоджерел).

Тема 24. Виховна система школи: зміст, структура, характеристика основних компонентів (2 б)

2. Словник з теми. Дайте визначення понять:

група продовженого дня, самопідготовка, виховна робота в ГПД, домашня навчальна робота учнів. школа-інтернат, організація роботи, самостійна робота, самопідготовка, вихователь, функціональні обов'язки. (2 б.)

3. Тестові завдання. Вкажіть правильну відповідь

Вкажіть традиційну форму роботи класовода з батьками учнів

- А. Листування.
- Б. Педагогічний лекторій.
- В. Батьківські збори
- Г. Дні відкритих дверей.

Ступінь сформованості в школяра відповідно до вікових можливостей найважливіших якостей особистості, які є показниками вихованості – це

- А. Рівень вихованості школяра.
- Б. Критерії оцінки виховання.
- В. Компоненти педагогічної системи.
- Г. Прогнозування. **(2 б.)**

4. Практичні завдання . Завдання для самостійного пошуку

Складіть тести: а) для визначення здібностей учнів; б) для визначення рівня вихованості учнів. Опишіть методику їх проведення. (4 б.)

**ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ
ЗІ СПЕЦКУРСУ «ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО
ПРОСТОРУ ЗОШ І СТ.»**

1. Виховний простір розвитку особистості молодшого школяра
2. Виховна система школи: зміст, структура, характеристика основних компонентів
3. Формування активного освітнього середовища
4. Формування особистості школяра в Культурно-освітній простір школяра в сучасному навчальному закладі умовах навчально-виховного середовища школи розвитку
5. Культурно-освітній простір школяра в сучасному навчальному закладі
6. Характеристика освітнього простору ЗОШ
7. Виховна робота як складова системи фахової підготовки вчителя до роботи у ЗОШ І ст.
8. Сутність національного виховання як цілісної системи формування особистості молодшого школяра
9. Система виховної роботи з учнями початкових класів
10. Формування соціокультурного виховного простору загальноосвітньої школи І ст..
11. Технології виховної роботи в початковій школі
12. Технології організації та здійснення виховного впливу педагога на вихованців
13. Технології колективного творчого виховання
14. Технології взаємодії школи, сім'ї та громадськості у вихованні особистості молодшого школяра
15. Технології педагогічної діагностики, контролю та корекції виховного процесу в початковій школі
16. Виховна система в початковій школі як педагогічне явище й поняття.
17. Авторські виховні системи (АВС).
18. Виховна система як спосіб організації життєдіяльності класу.
19. Проектно-технологічний підхід у вихованні (За Основними орієнтирами виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів).
20. Характеристика окремих технологій виховання
21. Технологічний підхід до виховання у спадщині А.С. Макаренка
22. Технології виховання як перспектива наукової організації виховної роботи.
23. Мета й завдання національної системи виховання
24. Ідеал українського національного виховання як чинник духовного зростання особистості
25. Шляхи та засоби реалізації національної системи виховання в початковій школі.
26. Виховний простір: сутність, суб'єкти, ознаки, методика створення.

Зміст самостійної роботи

Самостійне опрацювання тем

Тема 1. Методика організації виховної роботи у школі-інтернаті та в групі продовженого дня

Мета: ознайомити з методикою виховної роботи в школі-інтернаті та в групі продовженого дня, особливостями планування та специфікою роботи.

План

1. Група продовженого дня - особлива форма дитячого колективу в початковій школі.
2. Особливості планування та організації виховної роботи вихователя групи продовженого дня.
3. Специфіка роботи вихователя в загальноосвітній школі-інтернаті.
4. Методика організації виховної роботи в позаурочний час у школах-інтернатах.

Завдання

1. На підставі власних спостережень за роботою вихователя групи продовженого дня визначте основні напрями виховання школярів.
2. Спроектуйте: а) план виховної роботи вихователя групи продовженого дня; б) план виховної роботи вихователя школи –інтернату.
3. Спроектуйте години дозвілля для дітей 1- 4 класів.
4. Підберіть ігри для „веселої перерви”.

Тема 3. Методика вивчення учнів початкових класів класним керівником

Мета: ознайомити з методикою вивчення учнів початкових класів класним керівником, формувати вміння використовувати різноманітні методи діагностики та вміння відповідно фіксувати результати дослідження.

План

1. Вивчення учнів початкових класів.
2. Програма вивчення особистості школяра.
3. Розв’язування педагогічних задач.
4. Опрацювання результатів анкетування.

Завдання для самостійного пошуку

1. Розробка різних моделей вивчення учнів початкових класів.
 1. *Робота в групах:*
 - а) розробити схему, за якою можна вивчати особистість школяра;
 - б) ознайомитися з програмою вивчення особистості школяра.
 2. Розробка і захист групових проектів.
 3. Аналіз запропонованих проектів.

Тема 4. Професіограма класного керівника

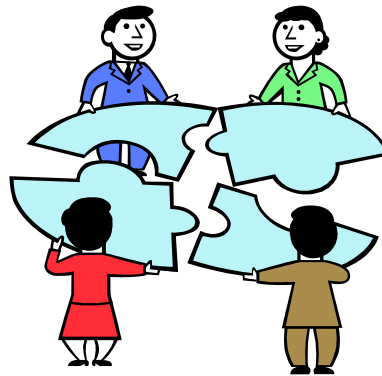
Мета: ознайомити студентів з професіограмою класного керівника, проаналізувати вимоги до її складання, розвивати конструктивні вміння та навички.

План

1. Аналіз функцій класного керівника.
2. Права та обов'язки класного керівника згідно Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти.
3. Моделювання професіограми класного керівника.
4. Розв'язування педагогічних задач.

Завдання

1. Робота в групах:
 - а) опрацювати Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти;
 - б) розробити схему, за якою можна скласти професіограму класного керівника.
2. Розробка і захист групових моделей.
3. Аналіз запропонованих моделей.

Тема 5. Планування класним керівником виховної роботи

Мета: ознайомити з методикою планування класним керівником виховної роботи в школі, особливостями планування та специфікою роботи. Розвивати вміння здійснювати планування виховної роботи. Формувати системний підхід до планування.

План

1. Особливості планування та організації виховної роботи вихователя.
2. Розв'язування педагогічних задач на визначення помилок у плануванні виховної роботи.
3. Розробка анкет та питальників для першокласників та їх батьків з метою визначення пріоритетних напрямів плану виховної роботи.

Завдання

1. *Робота в групах:*
 - а) розробка плану виховної роботи класного керівника (на місяць, на чверть, на семестр).
 - б) аналіз різних варіантів планування виховної роботи.
2. Розробка і захист групових проектів.
3. Аналіз запропонованих проектів.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Навчальний проект (ІНДЗ)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується складанням підсумкового заліку.

Мета ІНДЗ. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст Індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ)

ІНДЗ — це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми спецкурсу «Технології організації виховного простору ЗОШ І ст.», яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура ІНДЗ (орієнтовна):

— вступ – зазначається тема, мета та завдання роботи та основні її положення;

— теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;

— методи (при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт) – вказуються і коротко характеризуються методи роботи;

— основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;

— висновки;

— список використаної літератури.

Види ІНДЗ:

— реферат з теми (модуля) або вузької проблематики (як виняток, для студентів денної форми навчання з коротких навчальних курсів та для студентів заочної форми навчання);

— розв'язування та складання розрахункових або практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня з теми (модуля) або курсу;

— розроблення теоретичних або прикладних (діючих) функціональних моделей явищ, процесів, конструкцій тощо;

— анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо.

Найбільш зручна форма перевірки ступеня освоєння знань і навичок подібного роду - письмові роботи (*реферати, моделі*), що представляють свого роду мікродослідження або моделі майбутніх досліджень.

РОЗРОБИТИ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ (ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА)

1. Спроектуйте короткий зміст бесіди з учнем з метою вивчення рівня розвитку його моральних якостей.
2. На основі вивчення досвіду класовода покажіть, як використовуються засоби масової інформації у виховній роботі.
3. Спроектуйте зміст бесіди з учнем з метою вивчення його ставлення до навчальної, трудової, громадської діяльності.
4. Складіть психолого-педагогічну характеристику учня 1 і 4 класів.
5. Згідно програми вивчення учнівського колективу складіть психолого-педагогічну характеристику класу.
6. Складіть модель плану виховної роботи класного керівника для учнів 1,2,3,4 класів (відповідно до вказаних варіантів).
7. Запропонуйте декілька методик вивчення учнів і класного колективу.
8. Наведіть приклади тематики групових творчих справ.
9. Спроектуйте зміст бесіди з школярами з метою вивчення їх здібностей та уподобань.
10. Спроектуйте блок виховних занять у групі продовженого дня з використанням сюжетно-рольових ігор з учнями 1-2 класів.
11. Складіть таблицю класифікації найбільш поширених форм організації виховної роботи (фронтальна, групова, індивідуальна).
12. Запропонуйте тематику етичних бесід для учнів молодших класів.
13. Спроектуйте модель виховного заняття з трудового виховання учнів 1-2 класів. („Світ моїх захоплень”, свято „Золоті руки моєї бабусі”).
14. Запропонуйте тематику етичних бесід для учнів 3-4 класів.
15. Спроектуйте орієнтовний зміст роботи предметного тижня для учнів 4 класу.
16. Наведіть приклади тематики і жанрів сторінок усного журналу для учнів початкових класів.
17. Складіть план екскурсії на тему „Рослини в нашому житті” з метою вивчення рослин даної місцевості.
18. Складіть план фізкультурного змагання для учнів 4 класу на тему „Козацькі забави”.
19. Складіть план-конспект виховного заняття з метою формування навичок культури поведінки („Лицарський турнір”, „Школа хороших манер”).
20. Спроектуйте зміст бесіди з учнем з метою вивчення рівня розвитку його трудової культури.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК

ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ ЗІ СПЕЦКУРСУ «ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОСТОРУ В ЗОШ І СТ.»

1. Особистість у системі виховання.
2. Принцип цілісного підходу у вихованні творчої особистості.
3. Фактори самореалізації особистості.
4. Урахування вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів під час організації виховної роботи
5. Поняття "виховна система школи", її ознаки.
6. Структура виховної системи ЗОШ.
7. Шляхи створення й етапи становлення виховної системи школи.
8. Сутність і специфіка управління розвитком виховної системи школи.
9. Способи і засоби управління розвитком виховної системи
10. Виховна система ЗОШ як об'єкт управління.
11. Поняття «виховна система», її ознаки.
12. Структура виховної системи загальноосвітньої школи.
13. Управління створенням та становленням виховної системи
14. Методологічні засади розвитку виховного простору ЗОШ І ст.
15. Педагогічні умови формування виховного простору школи.
16. Основні вимоги до створення виховного простору школи.
17. Сільська школа як центр виховного простору регіону.
18. Модель виховного простору ЗОШ І ст
19. Основні підходи до організації колективної творчої справи.
20. Методика організації колективної творчої справи.
21. Модель КТС.
22. Розробка плану виховного заходу.
23. Критерії оцінювання ефективності виховного процесу
24. Виховний простір як відкрита виховна система
25. Структура та зміст виховного простору освітньої установи.
26. Передумови створення виховного простору початкової школи.
27. Принципи організації виховного простору ЗОШ І ст.
28. Компоненти виховного простору.
29. Функції виховного простору початкової школи.
30. Виховний простір особистісного розвитку молодшого школяра
31. Виховний простір школи як складова формування особистості школяра.

32. Виховний простір розвитку особистості молодшого школяра.
33. Середовищний підхід до розвитку та формування особистості молодшого школяра.
34. Формування простору особистісного розвитку учнів гірських шкіл Карпатського регіону.
35. Потенційні можливості виховного простору для розвитку та формування особистості дитини.
36. Виховна система загальноосвітньої школи
37. Виховна система початкової школи як педагогічне явище.
38. Характеристика основних компонентів виховної системи школи.
39. Закономірності та етапи розвитку виховної системи навчального закладу.
40. Функції виховної системи загальноосвітньої школи .
41. Моделювання виховного простору загальноосвітньої школи I ст.
42. Психолого-педагогічні особливості моделювання виховного простору загальноосвітньої школи I ст.
43. Етапи моделювання виховного простору:
44. Умови ефективного функціонування різних моделей виховного простору.
45. Роль педагогів та громадськості у створенні виховного простору школи.
46. Теоретичні засади створення інноваційного освітнього простору навчального закладу
47. Освітній простір навчального закладу як педагогічна категорія.
48. Стратегії розвитку освітнього простору навчального закладу.
49. Модель розвитку загальноосвітньої школи як стратегія інноваційного
50. управління навчальним закладом.
51. Технології розробки моделі розвитку навчального закладу.
52. Концептуальна модель розвитку закладу освіти

Підготувала
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри ТМПО

І.Б.Червінська

Програмові вимоги затверджені на засіданні кафедри теорії та методики початкової освіти.

Протокол № _____ від _____ 2015 р.

Зав. кафедри ТМПО

О. Б.Будник

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для учнів «Вибір»

Мета. Виявити ставлення школярів до моральних норм, певних моральних якостей: відповідальність, колективізм, спрямованість, самокритичність, совісність, принциповість, чуйність, справедливість.

Як ти поводитимешся у таких ситуаціях? Вибери відповідь відповідно до твого вчинку або доповни нову відповідь.

1. Під час канікул, коли ти збирався поїхати на відпочинок, класний керівник несподівано попросив тебе допомогти навести порядок у класній кімнаті. Як ти вчиниш:
 - а) відповіси, що згоден допомогти, і відкладеш свій від'їзд;
 - б) збереш хлоп'ят і разом з ними зробиш роботу за один день;
 - в) пообіцяєш виконати роботу після повернення;
 - г) порадиш залучити на допомогу того, хто залишається на канікулах удома;
 - д) або ж...
2. Тобі дали доручення, яке не зовсім до душі, але його виконання необхідне для класу. Як ти вчиниш:
 - а) сумлінно виконаєш доручення;
 - б) залучиш до виконання доручення товаришів, щоб не виконувати роботу самому;
 - в) попросиш дати тобі більш цікаве завдання;
 - г) знайдеш причину для відмови;
 - д) або ж...
3. Ти випадково почув, як група однокласників виказувала справедливі, але неприємні зауваження на твою адресу. Як ти вчиниш:
 - а) спробуєш пояснити однокласникам, чим саме були викликані прорахунки у твоїй поведінці;
 - б) переведеш розмову на жарт, або спробуєш швидше виправити недоліки, про які йшлося;

- б) спробуєш зробити вигляд, що нічого не чув;
 - г) вкажеш однокласникам, що вони самі не кращі за тебе, особливо тому, що обговорюють твою поведінку без тебе;
 - д) або...
4. У таборі праці й відпочинку під час прополювання овочів у тебе на руках утворилися мозолі. Як ти вчиниш:
- а) будеш, переборюючи біль, виконувати норму нарівні з усіма;
 - б) звернешся до друзів із проханням допомогти тобі виконати норму;
 - в) попросиш звільнити тебе від цієї роботи і перевести на іншу;
 - г) залишиш роботу нескінченою і підеш відпочивати мовчки;
 - д) або...
5. Ти став свідком того, як одна людина незаслужено образила іншу на твоїх очах. Що ти зробиш:
- а) почнеш вимагати від винуватого пробачень на адресу постраждалої людини;
 - б) дізнаєшся про причину конфлікту і вимагатимеш її усунення;
 - в) висловиш співчуття тому, кого образили;
 - г) зробиш вигляд, що це тебе не стосується;
 - д) або ...
6. Ти випадково, не бажаючи того, заподіяв зло іншій людині. Що ти вдієш:
- а) зробиш усе можливе, щоб усунути зло;
 - б) попросиш вибачення, поясниш скривдженому, що того не хотів;
 - в) намагатимешся, щоб ніхто не помітив скоєного тобою зла, зробиш вигляд, що не винен;
 - г) перенесеш провину на того, хто постраждав; хай не лізе — сам винен;
 - д) або...

Обробка отриманих даних. Вибір відповіді:

а - в кожному з питань міститься активне, позитивно-стійке ставлення до відповідних моральних норм;

б - показує, що ставлення хоч і активне, але недостатньо стійке (можливі компроміси);

в - пасивне і недостатньо стійке ставлення;

г - негативне, нестійке ставлення учня до моральних норм.

Методика виявлення моральних уявлень учнів

Мета. Встановити ступінь уявлень учнів про моральні якості: чуйність, принциповість, чесність, справедливість, дисциплінованість, відповідальність.

Учням пропонується пригадати або назвати добре відомі їм випадки певної поведінки дітей і дорослих людей. Педагог вголос називає моральні ситуації перед класом, а потім пропонує учням дати стислі відповіді (письмово):

1. Наведи приклад принципового вчинку, який зробив ти або хтось інший.
2. Зло, що скоїли тобі інші діти, дорослі люди.
3. Добра справа, свідком якої ти був.
4. Безчесний вчинок, який хтось скоїв.
5. Справедливий вчинок твого знайомого.
6. Безвільний вчинок відомої тобі людини.
7. Виявлена кимось із твоїх друзів відповідальність.

Обробка отриманих даних.

Аналіз відповідей учнів дозволять визначити ступінь сформованості понять про деякі моральні якості, що можуть бути оцінені таким чином: 1) неправильне уявлення; 2) правильне, але недостатньо повне і чітке; 3) повне й чітке уявлення про моральну якість.

Тест «Ваш паспорт темпераменту».

Інструкція. Притаманні вам якості оцініть знаком «+», і знаком «-» - не притаманні.

Ви холерик, якщо:

- 1) непосидючі, метушливі;
- 2) нестримані;
- 3) запальні;
- 4) нетерплячі;
- 5) різкі та прямолінійні з людьми;
- 6) вперті;
- 7) кмітливі в суперечці;
- 8) працюєте ривками;
- 9) схильні до ризику;
- 10) незлопам'ятні і не вмієте довго ображатися;
- 11) характеризуєтеся швидкою, насиченою, з мінливими інтонаціями мовою;
- 12) неврівноважені і схильні до гарячковості;
- 13) агресивний забіяка;
- 14) нетерплячі;
- 15) маєте виразну міміку;
- 16) здатні швидко діяти і вирішувати;
- 17) невтомно прагнете змін;
- 18) для вас характерні різкі рухи;
- 19) наполегливі у досягненні поставленої мети;
- 20) здатні до різкої зміни настрою.

Ви сангвінік, якщо:

- 1) веселі і життєрадісні;
- 2) енергійні і ділові;
- 3) часто не доводите розпочату справу до кінця;
- 4) схильні переоцінити себе;
- 5) здатні швидко сприйняти нове;

- 6) непостійні в інтересах і здібностях;
- 7) легко переживаєте невдачі та неприємності;
- 8) легко пристосовуєтеся до різних обставин;
- 9) із захопленням беретеся за нову справу;
- 10) швидко втрачаєте інтерес до справи, яка перестає вас цікавити;
- 11) швидко включаєтеся в нову справу і швидко можете переключитися з одного виду діяльності на інший;
- 12) вас дратує одноманітна, буденна, клопітка робота;
- 13) любите спілкуватися і не відчуваєте самотності з незнайомими людьми;
- 14) вимогливі і працездатні;
- 15) маєте гучну, швидку, чітку мову, яка супроводжується живими жестами і виразною мімікою;
- 16) вмієте тримати себе в руках в несподіваній, складній ситуації;
- 17) завжди у піднесеному настрої;
- 18) швидко засинаєте і прокидаєтеся;
- 19) виявляєте поспішність у рішеннях;
- 20) схильні «покрасуватися».

Ви флегматик, якщо:

- 1) спокійні і холонокровні;
- 2) послідовні і детальні у справах;
- 3) обережні і розсудливі;
- 4) вмієте чекати;
- 5) мовчазні і не любите пускати слова на вітер;
- 6) маєте спокійну, рівномірну мову з паузами, без різких виразних емоцій, жестикуляцій, міміки;
- 7) стримані і терплячі;
- 8) доводите справу до кінця;
- 9) не витрачаєте дарма сил;
- 10) суворо дотримуєтеся заведеного розпорядку в житті та системи в роботі;
- 11) легко стримуєте пориви;

- 12) не реагуєте на похвалу чи осудження;
- 13) не озлоблені і поблажливо ставитесь до шпильок на свою адресу;
- 14) постійні у своїх стосунках і інтересах;
- 15) повільно включаєтеся в роботу;
- 16) інертні та малорухомі;
- 17) підтримуєте однакові стосунки з усіма;
- 18) любите акуратність і порядок у всьому;
- 19) важко пристосовуєтесь до нової обстановки;
- 20) маєте витримку.

Ви меланхолік, якщо:

- 1) сором'язливі;
- 2) губитесь у новій обстановці;
- 3) вам важко встановити контакт з незнайомими людьми;
- 4) не вірите у свої сили;
- 5) легко переносите самотність;
- 6) відчуваєте пригніченість і розгубленість при невдачах;
- 7) схильні заглиблюватися в себе;
- 8) швидко втомлюєтесь;
- 9) маєте слабку, тиху мову, яка іноді понижується до шепоту;
- 10) мимоволі пристосовуєтесь до характеру співрозмовника;
- 11) в розмові здатні розчулитися до сліз;
- 12) надзвичайно чутливі до схвалень і зауважень;
- 13) ставите високі вимоги до себе та оточуючих;
- 14) схильні до підозрливості;
- 15) надто чутливі і ранимі;
- 16) образливі;
- 17) замкнуті, некомпанійські, не ділитесь ні з ким своїми думками;
- 18) малоактивні і несміливі;
- 19) покірні;
- 20) прагнете викликати співчуття і допомогу оточуючих.

Обробка результатів

Якщо кількість позитивних відповідей в «паспорті темпераменту» того чи іншого типу становить 16-20, це свідчить про те, що у вас повною мірою виражені риси даного типу темпераменту. Якщо ж позитивних відповідей нараховується 11-15 - якості даного темпераменту притаманні вам у значній мірі. Якщо позитивних відповідей 5-10 - якостей даного типу темпераменту у вас є дуже мало.

Не забувайте, що це ваша власна, а значить, суб'єктивна оцінка самого себе.

А тепер визначте формулу темпераменту:

де $\Phi(i)$ — формула темпераменту; i — «холерик», «сангвінік», флегматик» або «меланхолік»; A — загальне число плюсів по всіх типах; $A(i)$ — число плюсів в паспорті холерика, сангвініка, флегматика, меланхоліка, відповідно. У кінцевому плані формула може мати такий вигляд: $\Phi_T = 22\% (x) + 29\% (c) + 35\% (\phi) + 12\% (m)$.

Тест «Чи приємно з вами спілкуватися?»

Якщо людина товариська, то це ще не означає, що з нею приємно розмовляти. Є люди, які своєю товариськістю набридають із перших хвилин розмови.

А ви - приємний співбесідник? Перевірте себе за допомогою тесту.

Відповідайте «так» або «ні»:

1. Ви любите більше слухати, ніж говорити?
2. Ви завжди можете знайти тему для розмови навіть з незнайомою людиною?
3. Чи завжди ви уважно слухаєте співбесідника?
4. Чи любите ви давати поради?
5. Якщо тема розмови вам не цікава, чи станете ви показувати це співбесіднику?
6. Чи дратуєтесь ви, коли вас не слухають?
7. Чи завжди у вас є власна думка з будь-якого питання?
8. Якщо тема розмови вам не знайома, чи почнете ви її розвивати?
9. Чи любите ви бути у центрі уваги?
10. Чи є хоча б три предмети, з яких ви маєте достатньо міцні знання?
11. Чи гарний ви оратор?

Обробка та інтерпретація результатів

Якщо ви відповіли позитивно на запитання 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, ви можете зарахувати собі по одному балу за кожну відповідь, що збігається з ключем.

А тепер порахуйте.

1-3 бали. Важко сказати, чи ви мовчазна людина, з якої не витягнути жодного слова, чи ви настільки товариські, що вас намагаються уникати, але факт залишається фактом: спілкуватися з вами не завжди приємно і навіть важко.

Вам варто над цим задуматись.

4-9 балів. Ви, можливо, не дуже товариська людина, але завжди уважний і приємний співбесідник. Коли ви «не в дусі», то можете бути досить неуважним. Проте у такі хвилини ви не вимагаєте особливої уваги до своєї персони.

9-11 балів. Ви, напевно, дуже приємний співрозмовник. Навряд чи можуть друзі обійтися без вас. Це прекрасно. Виникає лише одне запитання: чи вам дійсно приємна весь час ваша роль, чи іноді вам доводиться грати, як на сцені.

Тест «Чи комунікабельні ви?»

Інструкція. Пропонуємо вам 16 питань, на кожне з яких потрібно відповісти «так», «ні», «інколи».

1. У вас передбачається ділова зустріч. Чи тривожить вас її очікування?
2. Чи не відкладаєте ви візит до лікаря до тих пір, поки іншого виходу немає?
3. Чи викликає у вас незадоволення доручення виступити на будь-яку тему на зборах чи нараді?
4. Чи любите ви ділитися своїми переживаннями будь з ким?
5. Вам пропонують поїздку у відрядження у місто, де ви ніколи не були. Чи докладете ви максимум зусиль, щоб уникнути поїздки?
6. Чи дратуєтесь ви, коли незнайома людина на вулиці звертається до вас з проханням (показати дорогу, сказати котра година)?
7. Чи вірите ви, що існує проблема «батьків і дітей» і що людям різних поколінь важко зрозуміти один одного?
8. Чи соромитеся ви нагадати знайомому, що він забув віддати 10 гривень, котрі давно позичив?
9. Якщо у кафе вам подали недоброякісну страву - ви промовчите чи зі злістю відсунете тарілку?
10. Опинившись наодинці з незнайомою людиною, ви не почнете з нею розмову і будете почувати себе незручно, якщо першим заговорить вона. Чи так це?
11. Ви жахаєтесь довгої черги, де б вона не була (у магазині, бібліотеці, касі). Чи вважаєте ви за краще відмовитись від свого наміру, ніж вистояти чергу?
12. Чи боїтеся ви брати участь у комісії по розгляду конфліктних ситуацій?
13. У вас є свої критерії оцінювання творів літератури, мистецтва, культури. І ніяких чужих думок з цього приводу ви не приймаєте. Чи так це?
14. Коли ви почуєте від інших висловлювання явно помилкове з добре відомого вам питання, чи вважаєте ви за потрібне помовчати і не втрутитись?
15. Чи викликає у вас незадоволення чиясь прохання допомогти розібратися

в тому чи іншому питанні чи учбовій темі?

16. Вам легше висловити своє прохання в письмовій формі, ніж в усній?

Обробка та інтерпретація результатів

Так - 2 бал, іноді - 1 бал, ні - 0 балів.

30-32 бали - ви не комунікабельні, від цього страждаєте ви самі. Але близьким людям також нелегко. На вас важко покластися у справі, яка вимагає групових зусиль. Намагайтеся стати більш комунікабельними, контролюйте себе.

25-29 балів - ви замкнуті, небалакучі, віддаєте перевагу самотності, і тому у вас, мабуть, мало друзів. Нова робота і необхідність нових контактів виводить вас з рівноваги. Ви знаєте цю особливість свого характеру і буваєте незадоволеним собою. Варто себе змінити!

19-24 бали - ви комунікабельні, але не занадто. У незнайомому оточенні почуваєте себе доволі впевнено. Нові проблеми вас не лякають. Але з новими людьми ви сходитесь не відразу, а в суперечках і диспутах берете участь неохоче. У ваших висловлюваннях багато сарказму без причини.

14-18 балів — у вас нормальна комунікабельність. Ви цікаві, охоче слухаєте співрозмовника, терплячі у спілкуванні, відстоюєте свою точку зору без запальності. Без неприємних переживань ви йдете на контакт з новими людьми, у той же час ви не любите шумних компаній. Багатослівність і екстравагантність викликають у вас нервовість.

9-13 балів - ви комунікабельні (часто надміру). Балакучі, любите висловлюватися з різних питань, що викликає роздратування оточуючих. Охоче знайомитесь з новими людьми. Любите бути в центрі уваги, нікому не відмовляєте в проханнях, хоча і не можете їх виконати. Вам не вистачає терпіння, відваги при зіткненні з серйозними проблемами.

4-8 балів - ви дуже комунікабельні, завжди в курсі всіх справ. Любите ризикувати, брати участь у дискусіях, хоча серйозні теми можуть викликати у вас головний біль. Охоче висловлюєтесь навіть з тих питань, в яких мало розумієтесь. Завжди і всюди почуваєте себе як вдома. Беретесь за будь-яку

справу, але не завжди можете довести її до кінця. Тому до вас ставляться обережно.

З бали і менше — ваша комунікабельність має хворобливий характер. Ви балакучі, багатослівні, втручаєтесь у справи, які вас не стосуються. Буваєте причиною конфліктів у вашому оточенні. Ви дратівливі, образливі, буваєте необ'єктивними. Виховуйте в собі терплячість і стриманість, поважайте інших людей.

Тест «Який ви слухач?»

Інструкція. На 10 запитань потрібно вибрати одну із запропонованих відповідей: «майже завжди», «в більшості випадків», «інколи», «рідко», «майже ніколи».

Питальник

1. Чи намагаєтесь ви змінити розмову в тих випадках, коли тема, а то і співрозмовник не цікаві вам?
2. Чи дратують вас манери вашого партнера по спілкуванню?
3. Чи може невдалий вислів співрозмовника спровокувати вас на грубощі?
4. Чи уникаєте ви вступати в розмову з незнайомою людиною?
5. Чи маєте ви звичку перебивати того, хто говорить?
6. Чи робите ви вигляд, що уважно слухаєте, а самі думаєте зовсім про інше?
7. Чи змінюєте ви тон, голос, вираз обличчя залежно від того, хто ваш співрозмовник?
8. Чи змінюєте ви тему розмови, якщо партнер торкнувся неприємної для вас теми?
9. Чи виправляєте ви співрозмовника, якщо в його мові трапляються неправильно вимовлені слова, вульгаризми?
10. Чи буває у вас іронічний тон з відтінком зневаги стосовно того, з ким ви розмовляєте?

Обробка та інтерпретація результатів

Оцініть свої відповіді наступним чином: «майже завжди» — 2 бали, «у більшості випадків» — 4 бали, «інколи» — 6 балів, «рідко» — 8 балів, «майже ніколи» — 10 балів.

Чим більше балів ви набрали, тим більше розвинуте у вас вміння слухати. Більше 62 балів — ви «слухач» вище середнього рівня.

мислить, здатний володіти собою, коректний та стриманий у спілкуванні.

Основна його вимога — «хочу, тому що треба».

Позиція «малюк»: чоловік або дружина, які знаходяться в цьому стані, характеризуються невпевненістю, емоційністю, впертістю. Вони капризують,

протестують, демонструють високу чутливість до образ, вередливість, бажання отримувати похвалу, відчувати опіку з боку більш сильного.

Як спілкуються у сім'ї представники трьох позицій?

Якщо сім'ю створить пара Батько - Батько, то спілкування може складатися з низки вказівок і звинувачень.

Якщо партнери стоять на Дорослій позиції, то спілкування може бути доброзичливим і конструктивним.

Надзвичайно важко передбачити наслідки спілкування у парі Малюк - Малюк: з позиції Малюка можна стверджувати, що двічі по два дорівнює п'ять. Гармонія у сімейному спілкуванні настає тоді, коли «батьківський стиль» співвідноситься з позицією «малюка», або ж коли зустрічаються дві «дорослі» позиції. А ось коли у сім'ї зустрічаються два «батька» — можливі конфлікти, напруженість, неузгодженість у спілкуванні шлюбних партнерів.

За допомогою нескладного тесту ви можете з'ясувати, яка з трьох позицій у вас переважає.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абетка класного керівника / Упоряд. І.Рожнятовська, В.Зоц. – К.:Ред. загальнопедагогічних газет, 2003. – С.13-61.
2. Бех І.Д.Виховання підростаючої особистості на засадах нової методології //Педагогіка і психологія. – 1999. – №3. – С.5-14.
3. Будник О.Б. Естновиховне середовище педагогічного навчального закладу: теоретико-методологічний аспект/ О.Б, Будник // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2012.- №5. – С.175-184
4. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навч. закладів. – К.: Вид. центр „Академія”,2001. – С.206-215.
5. Гнутель Я. Б. Виховна робота в сучасних умовах: теорія й методика. – Тернопіль, 1998. – 262 с.
6. Карпенчук С.Г.Теорія і методика виховання: Навч. посібник. – К.:Вища шк., 1997. – 304 с.
7. Красовицький М. Виховна робота в школі: досвід і проблеми. – К.: Освіта, 1992. – С.12-18.
8. Кузь В., Руденко Ю., Сергійчук З. Основи національного виховання: Концептуальні положення.— К.:ІСД,1993. – С.134-138..
9. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2003. – 418 с.
- 10.Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник. – Харків: ОВС, 2002 – 400 с.
- 11.Матвієнко О.В. Практикум з курсу „Теорія виховання”.– К.: Стилос, 2001. – 256 с.
- 12.Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання , доповнене , 2001. – 608 с.
- 13.Мудрик А. В. Роль соціального оточення в формуванні особистості підлітка [Текст] / А. В. Мудрик. — М. : Знання, 1979. — 39 с.
- 14.Омеляненко В. Л., Омеляненко С. В. Робоча книга класного керівника. — Черкаси, 1996. – 124 с.
- 15.Орієнтовний зміст виховання в національній школі: Методичні рекомендації. — К., 2013. – 34 с.
- 16.Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти: Щоденник класного керівника. – Івано-Франківськ: ОІППО,2002. – 128 с.
- 17.Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології: навчально-методичний посібник для керівників шкіл, вчителів, класних керівників, вихователів, слухачів ІПО. – Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2002. – 128 с.
- 18.Струманський В.П. Виховна робота в національній школі: Навчальний посібник. - К.: ІЗМН, 1997. – 184 с.
- 19.Червінська І.Б. Методика виховної роботи: Навчально-методичний комплекс. – Ч.І. – Івано-Франківськ, 2008. – 58 с.

ЗМІСТ

Методичні вказівки до проведення лекційних і практичних занять зі спецкурсу «Технології організації виховного простору ЗОШ І ст.»	3
Тематика лекційних занять	5
Практичні заняття	6
Завдання для самостійної роботи студентів зі спецкурсу «Технології організації виховного простору ЗОШ І ст.»	13
Тематика рефератів та повідомлень до спецкурсу	20
Самостійне опрацювання тем спецкурсу	21
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	23
Перелік питань до заліку зі спецкурсу	25
Додатки	27
Література	36

Навчальне видання

«Технології організації виховного простору ЗОШ І ст..» Спецкурс

Червінська І.Б. «Технології організації виховного простору ЗОШ І ст..». Спецкурс: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.01010201 початкова освіта./ І.Б. Червінська. - Івано-Франківськ : ПНУ, 2015.- 48 с.

ДЛЯ НОТАТОК

